

Kisebbségi pedagógusképzés Romániában

Esettanulmány a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Pedagógia és Alkalmazott Didaktikai Intézetéről

Tanulmányunkban az új oktatási törvény nyomán megvizsgáljuk a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézetét, megalakulásának előzményeit, szerkezeti felépítését, tevékenységi körét és jövőjét a vezető pozícióban lévő oktatókkal készített interjúk, illetve résztvevő megfigyelés tapasztalatai alapján.

Kisebbségi pedagógusképzés az új oktatási törvény tükrében

A jelenkor kihívásainak megfelelni kívánó új oktatási törvénycsomag előkészítése 2010 elején zajlott, 2010. március 18-án bocsátották közvitára, majd a különböző politikai játszmák és közviták eredményeként elfogadták.¹ Az 1/2011-es oktatási törvény számos változást hozott az oktatási rendszer egészére vonatkozóan, amely hosszú távon várhatóan a teljes romániai társadalomra hatással lesz. A törvény a felsőoktatást és a pedagógusképzést is átformálta. A pedagógus életpálya modell átalakult: (3 év alapképzés, 2 év mesterképzés és 1 év gyakornoki idő), a középfokú tanítói/óvodapedagógusi státusz fokozatos felszámolása, a könnyed átjárhatóság megszűnése a főiskolai és egyetemi képzés között, a kettős képesítés visszaállítása, a túlzott tantervi szabályozás, az emeritus tanári státusz bevezetése a közoktatásba stb.²

A felsőoktatás átszervezésére vonatkozóan ki kell emelnünk az oktatási törvény 131–133. cikkelyét, amely egy új szervezeti egységgel egészítette ki a felsőoktatási intézmények szerkezetét: az *intézettel*.³ Az intézet a karnál kisebb, annak alárendelődő akadémiai szervezeti egység, amely magába ötvöz egy vagy több képzési területet vagy szakcsoportot.⁴ Az oktatási törvény 135. paragrafus a nemzeti kisebbségek felsőoktatásával foglalkozik. A törvény újítása, hogy a multikulturális egyetemeken lehetővé teszi a tanulmányi nyelv szerinti intézetekbe való tagolódást, vagyis közvetve a kisebbségi nyelvi autonómiát. Az így alakult intézetek egyetemi autonómiát élveznek az oktatási tevékenységek szervezésé-

1 Székely Tünde (2011) *A Nemzeti Oktatási törvény felsőoktatásra vonatkozó rendelkezéseinek közpolitikai elemzése*. http://www.rodosz.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=806&Itemid=122. [Letöltve: 2012.03.25.]

2 1/2011-es Oktatási Törvény – Legea Educației Naționale Nr. 1/2011. *Hivatalos Közlöny*, 2011/1 – *Monitorul Oficial*, 1/2011. <http://www.edu.ro/index.php/base/frontpage>. [Letöltve: 2012.03.25.]

3 Román megnevezése *departament*, jelentése azonos az angol nyelvű *department* kifejezés jelentésével. A magyarosítás során vitatott volt, hogy az *intézet* vagy *függetlenség* kifejezés kerüljön az új szerkezeti struktúra hivatalos nevébe.

4 7354/2011-es Szenátusi Határozat a BBTE intézeinek megalakulásáról – Hotărârea Senatului privind Organizarea Departamentelor Universității Babeş-Bolyai nr. 7354/18.04.2011. *Buletinul informativ UBB*. Nr. 16.; 1/2011-es Oktatási Törvény, lásd 2. lábjegyzet.

ben. Ugyanez a paragrafus tartalmazza, hogy a kisebbségek nyelvén biztosítani kell a BA, MA és PhD képzéseket, továbbá a posztgraduális képzéseket (135/4. cikkely). Az alacsonyabb létszámú kisebbségi intézetek fenntarthatóságát azzal oldják meg, hogy nagyobb fejkvóta jár a kisebbségi nyelven tanuló hallgatók után (135/5. cikkely).

Az új oktatási törvény fentebb bemutatott rendelkezéseinek életbe lépése következtében elkezdődtek az intézetekbe szerveződések, főként a nyelvi kritérium alapján. A multikulturális Babeş-Bolyai Tudományegyetem román tanulmányi vonalán az intézetalakulásban általában a specializálódás követhető nyomon (pl. földrajz kar esetén három szakintézet alakult). Magyar vonalon kevésbé szakspecifikus intézetek alakultak, a kisebbségi intézmények esetében nem a szakosodásra, a specializálódásra fektetődött a hangsúly, hanem az önálló kisebbségi – magyar vagy német – nyelvű intézet megalakítására. Például a biológia és kémia karon belül nem tudtak önálló német nyelvű intézetet létrehozni, ezért a biológia, kémia és földrajz karok egyesítésével alakították meg a német nyelvű intézetet.⁵

Az új oktatási törvény által adott lehetőségek révén átalakult a *Pszichológia és Neveléstudományok* kar szerkezete is: 7 intézet alakult meg, ebből négy román nyelvű, kettő magyar nyelvű, egy pedig német nyelvű. Önálló román nyelvű intézetként megalakult a Pszichológia Intézet, a Didaktika Intézet, a Klinikai Pszichológia és Pszichoterápia Intézet, valamint a Neveléstudományi Intézet. A román tanulmányi vonalat vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a kutatásra fókuszáló, nagy léptékű kutatási projekteket elnyerő Klinikai Pszichológia és Pszichoterápia Kar önálló intézetet alapított, a gyógypedagógia tanszék nem kívánt önálló intézetet alakítani, beolvadt a pszichológia intézetbe, a didaktikai intézet a tanárképző intézetből, a neveléstudományi intézet pedig a pedagógia tanszékből alakult. A magyar tanulmányi vonalon/tagozaton más intézményi koncepció bontakozott ki: a gyógypedagógia itt is elveszítette önállóságát, csatlakozott a pszichológia intézethez, Alkalmazott Pszichológia Intézet néven. A pedagógia szak, a tanárképző részleg, valamint az óvodapedagógus- és tanítóképzők egyetlen intézetbe tömörültek, magyar nyelvű Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet néven. Hasonló elnevezésű német tannyelvű intézet is alakult. A magyar tannyelvű intézetben tehát egységes szervezeti keretbe került az óvodapedagógus- és tanítóképzés, illetve tanárképzés.

Kisebbségi pedagógusképzés a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen: a Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet esete

Az esettanulmányunk tárgyát képező Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet a 8928/2011.05.11-es szenátusi határozat révén alakult meg, mint a Pszichológia és Neveléstudományok Kar alapegysége. Alapdokumentumait az oktatási törvény, az egyetemi charta, a BBTE szabályzatai és határozatai képezik. Korábbi szervezeti formája alapján három tanszékre tagolódott: a pszichológiára, a neveléstudományokra és a gyógypedagógiára. A neveléstudományok karhoz a pedagógia alapszak mellett ide tartoztak az óvodapedagógus- és tanítóképzők is, amelyek kihelyezett tagozatokon működtek (Kolozsvár mellett Kézdivásárhelyen, Marosvásárhelyen, Szatmárnémetiben és Székelyudvarhelyen). A tanárképző külön intézetként működött az alkalmazott pszichológia tanszék alkalmazottai-val, ezek az alegységek most egységes pedagógusképző intézetté alakultak. A honlapjukon

⁵ 7354/2011-es Szenátusi Határozat a BBTE intézeinek megalakulásáról, lásd 4. lábjegyzet.

található elnevezésben⁶ azért megmaradt a különbség: tanárképző intézet és tanítóképző intézet, de a közös cselekvést mutatják a közös tevékenységek (továbbképzési programok kidolgozása, közös tanácskozások, csapatépítő tréningek, a közös folyóirat kidolgozása stb).

A Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet tevékenységi területei közé tartozik: oktatás BA szakon, tanári és tanítói MA, alapképzés és továbbképzés, valamint kutatás, információátadás, közszolgálati tevékenységek a következő területeken: pedagógia, óvodai és elemi oktatás pedagógiája, társadalomtudományok és természettudományok didaktikája. A felépítésében megtaláljuk az összes tanári státuszt – professzor, docens, adjunktus, tanársegéd, nappali PhD-hallgató, óraadó tanár, professzor emeritus –, hogy az intézmény eleget tehesen a felsőoktatás minőségi követelményeinek és standardjainak.⁷ Viszont az összes tanári státusz csak feltételesen van meg. Jelenleg az intézetnek 26 főállású alkalmazottja van, valamivel több óraadó tanárral dolgozik. Kevés a magasabb beosztású tanerő, jelenleg nincs professzora az Intézetnek. Problémát jelent a kevés docens jelenléte is (mindössze 2), ugyanis a mesterképzésnek csak docens lehet a felelőse, illetve bármilyen (államvizsga, felvételi vizsga stb.) bizottságnak csak docens lehet az elnöke. Ennek következtében az intézet docensei túlterheltek, több kihelyezett tagozaton el kell vállalniuk olyan feladatköröket, amelyeket más oktatók nem tölthetnek be. Nem azonos a tanári kar megoszlása tagozatonként sem (Kolozsvár: 12 oktató, Székelyudvarhely: 6 oktató, Szatmárnémeti: 4 oktató, Marosvásárhely: 3 oktató, Kézdivásárhely: egyetlen oktató van főállásban alkalmazva). Az oktatók száma is befolyásolja az intézet fejlődésének dinamikáját. Minél nagyobb egy tagozat szakemberi gárdája, annál könnyebben tudja teljesíteni az akkreditációs feltételekben előírtakat, annál inkább tud kimagasló szakmai eredményt felmutatni.

Az intézet alakulását narratívumok révén kívánjuk bemutatni, az alakulás történetét elbeszélésekből, történetekből, esetleg utalásokból próbáltuk rekonstruálni.⁸ Interjúkat készítettünk, vezető pozícióban lévő oktatók szemszögéből próbáltunk rávilágítani az intézet megalakulására, valamint jövőjére.

A korábbi önállósodási törekvésekről érdeklődve, V. B. B-től megtudtuk, hogy „már korábban is voltak ilyen jellegű törekvések, nem intézményes szinten, hanem személyi szinten: a magyar vonal kidolgozta magának a magyar vonal önállósodását működtető szabályzatot. A 2007 óta folyó munka el is készült, a szándéknyilatkozatot elfogadtatták a személyzettel, ez kiterjedt azoknak az előírásoknak a nagy részére, amelyet később az intézet is megfogalmazott”. Az interjúalany szerint „könnyen és zökkenőmentesen történt az intézet létrehozása, mert kész terv volt már hozzá, s csak a megfelelő lépéseket kellett megtenni a megfelelő időben”.

D. P. inkább az utolsó időszak törekvéseit emeli ki: „Az új oktatási törvény adta lehetőséggel élve 2011 tavaszán kezdtük el szervezni a BBTE Pszichológiai és Neveléstudományok Kar Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézetét. Korábbi önállósodási törekvéseink kevésbé jártak sikerrel, habár a Módszertani Tanszék mindig szeretne volna jobban közelíteni a tanárképzést és a tanítóképzést. Régi álmunk vált így valóra: a BBTE égisze alatt működő

6 <http://dppd.ubbcluj.ro/mag/index.htm>. [Letöltve: 2012.03.25.]

7 Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet Működési szabályzata 2011. Regulamentul de funcționare al Departamentului de Pedagogie și Didactică aplicată în limba maghiară 2011. *Buletinul informativ UBB*. Nr. 23/2011.

8 Lásd: Kozma Tamás & Pataki Gyöngyvér (eds) (2011) *Kisebbségi felsőoktatás és Bologna-folyamat*. CHERD, Debrecen. <http://mek.oszk.hu/09900/09941/09941.pdf>. [Letöltve: 2012.03.28.]

óvó-tanítóképzők, illetve a tanárképző egy különálló intézetbe való tömörítése”. Hangot ad annak a gondolatnak, hogy az intézet megalakulása hozzájárul a tanító- és tanárképzés közötti szakadék áthidalásához, a pedagógusképzés egységes kereteinek megvalósításához.

A folyamat mozgatórugóit, a folyamatot elindító kimagasló egyéniségeket keresve V. B. B. a magyar vonal vezető egyéniségeit emelte ki, rektorokat, dékánokat, tagozatvezetőket, döntési helyzetben lévő személyeket (összesen 42 személyt), akik a konzervatívabb réteget képviselték, s megfontolt döntéseket hoztak. D. P. a Pedagógia és Alkalmazott Didaktika intézet megalakulására fókuszálva kiemeli, hogy „az önálló magyar intézmény megalakulásának lehetőségére a dékánhelyettes és a tagozatok vezetői is felfigyeltek már akkor, amikor az új egyetemi Charta szabályzatát tervezték. A magyar intézetek az egyetemi intézeti szabályzat alapján egyenértékűek a többi, román és tagozatos intézetekkel. Az egyetemi Charta, a kari szabályzat és a saját intézeti szabályzat alapján szervezik meg és fejtik ki tevékenységüket”.

A törvényes keretek nyújtotta lehetőség gyors felfedezése után a megalakulás folyamatát vizsgálva kirajzolódik egy intézményalapítás a dokumentumok szintjén, illetve egy alapítás a személyi szinten. V. B. B. a dokumentumok szintjén történő megalapításra fekteti a hangsúlyt, D. P. a személyi szinten megvalósuló cselekvésre.

D. P. a Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet megalakulási folyamatának első lépéseként a 2011. június 6–7-e között Torockón szervezett tantervmegbeszélést emeli ki, amelynek eredményeképpen a leendő Intézetnek már jövőbeli tantervet állítottak össze.⁹ „Ez volt az első olyan szakmai megbeszélés – az intézetvezető szerint –, ahol minden kihelyezett tagozat főállású szakemberei aktív részvételükkel támogatták az alakulást. Ez alkalommal az Oktatási Minisztérium kisebbségi oktatásért felelős küldötte is részt vett a megbeszéléseken, támogatásáról biztosítva az intézet leendő vezetőit és szakembereit.” Az intézményvezető kiemeli, hogy itt született meg a „Gyakorlatközelben” nevű szakmódszertani könyvsorozat ötlete, s megalakult az első kötet szerkesztő bizottsága. A kihelyezett tagozatok jó együttműködését bizonyítja az a tény is, hogy azóta az említett kötet már nyomdába került, s elkezdődtek a második, illetve harmadik kötet munkálatai.

Az intézet megalakulási folyamatának másik fontos állomása Csernáton (2011. október 20–22.), ahol a kihelyezett tagozatok főállású oktatói részleteiben kidolgozták a megalakuló Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet fő tevékenységi területeit. „Fontosnak tartottuk az önálló intézeti honlap létrehozását, ahol minden kihelyezett tagozat külön linkkel szerepel. Felvetődött az internetes pedagógiai és szakmódszertani folyóirat létrehozásának gondolata PedActa néven. Csoportmunkában kidolgoztuk négy továbbképzési program tervét, amiből kettő (INOCLASS, DIDCAR) azóta kidolgozásra került. A csernátoni találkozón került sor a majdani feladatok elosztására is, illetve a pedagógiai gyakorlat egységesítésének lehetőségeit is megvitattuk.”

D. P. beszámolójában nem említi a következő szakaszt, a vezetőválasztás szakaszát. Erről V. B. B. beszámolójából, illetve a vezetőválasztó taggyűlés jegyzőkönyvéből értesültünk (A Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet vezetőségválasztásának jegyzőkönyve). 2011. október 4-én a főállású oktatók egyhangúlag megválasztották D. P-t intézetvezetőnek, aki korábban az óvodapedagógus- és tanítóképzők megbízott vezetője volt.

Az intézetnek amúgy is erősebbek voltak a tanítóképzős gyökerei, mint ahogy azt V. B. B. kifejti. „Az új intézet erőssége a tanító- és óvóképzés a hallgatói és oktatói létszám mi-

9 A kidolgozott tanterv még nem lépett érvénybe.

att, ehhez csatlakozott a tanárképzés. Nem látok veszélyt arra vonatkozóan, hogy a tanárképzés beolvassza magába a tanítóképzést. A vezetőtanácsban is főként a tanítóképzés van képviseltetve, a tanárképzés inkább konzultatív szerepet tölt be, társult intézmény, de egymást segíthetjük.” B. L. kiemeli annak fontosságát, hogy az egységes intézetben ne mosódjék össze a pedagógia és a szakmódszertan, ne vesztődjenek el az óvodai és elemi oktatás sajátosságai a tanárképzés nyomására.

D. P. hangsúlyozza, hogy az új intézményi struktúra feladata mind a tanárképzés, mind pedig a tanítóképzés tevékenységeinek támogatása, véleménye szerint a két képzési forma nem különül el annyira egymástól, de „talán a tanítóképzős hagyományok erősebbek egyelőre”.

A fejlődési lehetőségekről beszélgetve, V. B. B. kifejtette, hogy „az intézet jövője az intézet működtetésétől függ, a személyi feltételektől, illetve az általuk megteremtett anyagi és oktatási feltételektől, a kutatástól, a pályázatoktól stb. Az újonnan alakult intézet még nagyon emberfüggő, meg kell erősödnie”. „Az intézet erős pontja, hogy egy több mint 10 éves¹⁰ szakból alakult át, vannak tapasztalt szakemberei jelentős múlttal a hátuk mögött. Erdély területén több helyen több kisebb műhely alakult, ezek megőrizhetik sajátosságukat az intézetbe kerülve is.”

V. B. B. szerint határozott előnyt jelent az intézményi keret, ugyanis ad egy struktúrát, önmagukban a kisebb tagozatok nehezebben tudnának érvényesülni. Az intézet alkalmazottainak lehetőségük nyílik megfogalmazni saját programjaikat, s nem felülről diktálják ezt. Saját belátásuk szerint teremthetnek kapcsolatot más hasonló hazai és külföldi intézményekkel, nem kell külön kari engedélyt kérniük. Ugyanakkor kiemeli, hogy szakmai szempontból segítené az alkalmazottakat, ha létesülne egy központi fórum: ilyen például az intézet folyóirata, a PedActa, az immár hagyománnyá váló tavaszi neveléstudományi konferencia, a Doceo egyesület, amely révén pályázni lehet az intézet különböző programjaira stb.

D. P. is kifejtette, hogy reményei szerint „az új intézet nagyobb önállóságot és fejlődési lehetőséget biztosít majd a tanárképzés és a tanítóképzés számára”. Az intézetvezető beszámolt a távlati tervekről is: pedagógusoknak nyári iskola szervezése, Módszertani Kutatási Központ létrehozása, továbbképzési programok, illetve a mesterképzés programjának kidolgozása és akkreditálása, pályázatok és partnerkapcsolatok erősítése, saját könyvtár létrehozása, infrastrukturális feltételek fejlesztése.

Az önállósodott intézményi létben rejlő veszélyek közül az intézetvezető a szakmai kritériumoknak, standardoknak „a most már külön Intézetként” való megfelelést emelte ki. Veszélyforrást jelent, hogy: „Kevés a kinevezett oktató, s az állások zárva vannak. Nagy szükség lenne infrastrukturális fejlesztésre is. A kihelyezett tagozatok akkreditálásával is gondok vannak/lesznek éppen a szakemberek hiánya miatt (lásd Kézdivásárhely, Marosvásárhely helyzete). A rendelkezésre álló pénzügyi alapok sem eléggé világosak egyelőre, de – remélhetőleg – mihamarabb tisztázódnak”. Ezt a veszélyt V. B. B. is megfogalmazza: „Veszélyt jelent, hogy nincs egy biztonságos, atyáskodó háttér (anyagi háttér), saját erőnkre vagyunk utalva, s meg kell teremteni a megfelelő anyagi alapot”. A gazdasági fenntarthatóság problémája B. L. elbeszéléséből is határozottan kirajzolódik.

V. B. B. tagozatvezető szerint veszélyt jelent majd az intézetre nézve, ha „érdekellentétek lépnek fel, s nincs együttműködés a kihelyezett tagozatok között, akkor megfenekledhet

10 A tanító- és óvóképző főiskolák 13 éve alakultak, 1999-ben. Lásd: Szabó K. Attila (ed) (2006) *Az erdélyi tanító- és óvóképzés történetéből*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely.

az egész”. Fenyegést jelenthet az állandóan módosuló kormányzati és törvényhozó szerv is, mert bármelyik pillanatban módosíthatja a törvényi kereteket és a struktúrát, s visszahelyezheti a tanszéket a kar központosító struktúrájába. Veszélyt jelenthet a túlzott központosítás, vagy ha valamelyik tagozat szakmai szempontból felülemelkedik a többin, s akaratát rájuk kényszerítve éreztetni fogja felsőbbrendűségét.

B. L. a szigorúan körülhatárolt kutatási területben is veszélyt lát, nevezetesen abban, hogy az oktatói gárdának a neveléstudomány kutatási területre kellett regisztrálnia az országos kutatói adatbázisban. Véleménye szerint „szakmai szempontból nem lesz életképes a rendszer, ha a szakemberi team-hez tartozó matematikusokat, biológusokat, tantárgypedagógusokat kifejezetten neveléstudományi kutatói munkára kényszerítik”.

Az interjú zárások is érdekesek voltak számunkra, világosan kirajzolódott a megkérdezettek viszonyulása az új intézethez. B. L. nyitott kérdésként hagyta az intézet jövőjének kérdését, nem bocsátkozott prognózisokba. Az intézetvezető D. P. a személyi erőforrásokban látja az intézet jövőjét: „Bízom benne, hogy a kitartó minőségi munka meghozza a várt eredményt. Eddigi közös munkánk alatt sikerült felismernem az intézethez tartozó kollégák hivatásuk iránti elkötelezettségét, azt a szakmai összefogást, ami előre fogja lendíteni a Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet tevékenységét. Ezért mertem elvállalni az alakuló intézet egyáltalán nem könnyű vezetői feladatait”. V. B. B. a társadalmi-gazdasági kontextusban látja az intézet jövőjét, az egyetemi vezetésben: „Ennek az intézetnek még igazán jelene sincs, múltja egyáltalán nincs, jövője beláthatatlan: lehet nagyszerű vagy csapnivaló, attól függően, hogy milyen a társadalmi-gazdasági kontextus, amelyben ki tud fejlődni. A jelenlegi egyetemi vezetés támogatta az intézetek létrehozását, még abban az esetben is, ha nem voltak túlzottan életképesek (pl. biológia, fizika esetében), viszont nem lehet ismerni az új vezetés hozzáállását”.

Összefoglalás, kitekintés

A BBTE keretén belül működő, óvodapedagógus- és tanítóképzést, illetve tanárképzést egységes szervezetbe foglaló Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet bemutatásakor az intézet megalakulásának előzményeire fókuszáltunk, kiemeltük a vezéregyenéseket, az intézet feladatait körvonalaztuk, továbbá megvizsgáltuk az intézet fejlődési lehetőségeit, illetve a fennálló veszélyeket.

Kirajzolódott, hogy az önálló magyar intézményi törekvés már hosszú ideje motiválja a felsőoktatási szereplőket, s a megfelelő személyek a megfelelő előmunkálatok alapján a megfelelő időben gyorsan lépni is tudtak, mihelyt megjelent az oktatási törvényben a megfelelő kiskapu az önálló kisebbségi intézményi lét felé való haladásban.

Az önálló magyar nyelvű pedagógusképző intézet különválásával nyelvi autonómiát nyert, illetve egy egységes szakemberi csapatot, amely a későbbi szakmai színvonal biztosítását vetíti előre. Véleményünk szerint az új önálló magyar nyelvű pedagógusképző intézetnek lehetősége nyílik sajátos képzési programok (BA, MA) kidolgozására, továbbá nagyobb intézetként, magasabb létszámú szakembergárdával sikeresebben vehet részt nagyméretű kutatási projekteken, pályázatokban. Ugyanakkor távlatilag kirajzolódik az önálló magyar nyelvű intézmények – akár önálló kisebbségi egyetem – létrehozása is több ilyen megalakult intézet egyesítéséből.

Azonban veszélyként látjuk azt, hogy az új szervezeti struktúra esetleg egy újabb, tartalom nélküli, merev, formális keretbe alakulhat, egy újabb ernyővé, amely az autonómia jelszava alatt még erősebb centralizálást valósít meg, s ezáltal a kihelyezett tagozatok elveszítik megkülönböztető sajátosságait. A jelenlegi intézményi keretben még az óvodapedagógus- és tanítóképzés hagyományai erősebbek, de fennállhat annak a veszélye, hogy a tanárképzés rendszere rányomja majd a bélyegét az óvodapedagógus- és tanítóképzésre, ezáltal sokat veszítve majd gyakorlatorientáltságából. Annak a veszélye is fennáll, hogy a gazdasági szempontok, a gazdasági fenntarthatóság miatti megszorítások gyengébb infrastrukturális feltételeket teremtenek, s ezáltal az oktatás minőségének rovására mennek. Veszélyt látunk még a harmadik fokozat hiányában is: a képzési feladatok között az alapképzés és mesterképzés szerepel, a doktori képzés nem. A bolognai többlépcsős képzési rendszer harmadik fokozatának hiányában hosszú távon nem lesz fejlődési lehetősége az intézetnek (jelenleg sem folyik magyar nyelvű neveléstudományi doktori képzés a BBTE-n belül, ha a Pedagógia és Alkalmazott Didaktikai Intézet nem vállalja fel ezt a feladatot, akkor ez a helyzet nem változhat majd. Jelenleg a személyi feltételek – profeszszorok – hiányában nem tud doktori képzést indítani).

Kutatásunk folytatásaként erre a felvállalt kisebbségi intézményi létre fogunk koncentrálni, azt vizsgálva majd, hogy a kisebbségi intézmények, jelen esetben az önálló magyar nyelvű pedagógusképző intézet hogyan találja meg a helyét, szerepét azon a felületen, amit a Bologna-folyamat jelent.¹¹

Stark Gabriella

Magyarországi diákok az erdélyi felsőoktatásban

A felsőoktatásban jelenleg végbemenő változások, az államilag támogatott keretszámok csökkentése és a képzési területek szerinti keretszámok meghatározása, igen sok diákot riasztanak el a továbbtanulástól, vagy lehetetlenítik el helyzetüket az anyagi feltételek miatt. Ezért egyre nagyobb nyilvánosságot kap az a lehetőség, hogy a magyarországi fiatalok, valamelyik szomszédos ország egyetemére is jelentkezhetnek, ahol szintén van lehetőség bizonyos feltételek mellett ingyenes képzésekben részt venni. A költségtérítéssel szakokon fizetendő tandíjak hasonlóak az itthoniakhoz, vagy egyes esetekben alacsonyabbak azoknál.

E lehetőség már régóta szerepel a tanulók által választható opciók között, de eddig kevesen diák vette igénybe, s ők sem kaptak nagy nyilvánosságot.

Új mobilitási útvonalak

Magyarország és Románia Európai Unióhoz való csatlakozása, és a bolognai rendszer bevezetése óta a magyarországi diákok nagyobb akadályok nélkül tölthetnek hosszabb-rövidebb

¹¹ Vö. Szolár Éva (2011) Mi a Bologna-folyamat? In: Kozma Tamás & Pataki Gyöngyvér (eds) *Kisebbségi felsőoktatás és Bologna-folyamat*. CHERD, Debrecen, pp. 11–44. <http://mek.oszk.hu/09900/09941/09941.pdf>. [Letöltve: 2012.03.25.]